

Izglītības jomas eksperti diskutē par atvērtās zinātnes izaicinājumiem un iespējām

Publicēts: 07.04.2022.

Izglītība

Trešdien, 6. aprīli, norisinājās konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme, kura tika veltīta atvērtās zinātnes tēmai. Sanāksmes laikā tās dalībnieki sprieda par UNESCO Rekomendāciju par atvērto zinātņi un tās sasaisti ar Latvijas Atvērtās zinātnes stratēģiju 2021-2027 un tās īstenošanu.

“Runājot par zinātnes atvērtību, mums jāsaprot ne tikai zinātnes atvērtību digitalizācijai, bet arī zinātnes atvērtību sabiedrībai, lai būtu iespējama ikviena iedzīvotāja līdzdalība. Jo vairāk zinātne būs atvērta sabiedrībai, jo lielāki panākumi būs zinātnes digitalizācijā, kā arī pieaugs sabiedrības interese par zinātņi. Un tas viennozīmīgi palīdzēs stiprināt zinātnes attīstību Latvijā,” uzsvēr konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” priekšsēdētāja izglītības un zinātnes ministre Anita Muižniece.

Ar UNESCO Rekomendāciju par atvērto zinātņi, ko 2021. gada 15. novembrī vienbalsīgi pieņēma UNESCO Ģenerālās konferences 41. Sesijā, iepazīstināja nozares padomniece OECD un UNESCO Laura Treimane un UNESCO Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas programmu speciāliste Dr. Ana Persic.

Rekomendācijā atvērtās zinātnes definīcijā raksturoti tādi nozīmīgi aspekti kā brīva piekļuve zināšanām (publikācijām, pētniecības datiem, u.c.), pētniecības infrastruktūrām; pētniecības procesa atvērtība, kas iekļauj sabiedriskās zinātnes (Citizen Science) aktivitātes, zinātnieku un politikas veidotāju sadarbību, kā arī atvērtu dialogu ar citām zināšanu sistēmām. UNESCO eksperte pieminēja, ka atvērtās zinātnes sekmīgas darbības mehānisms ir būt tik atvērta, cik iespējams, tik slēgtai, cik nepieciešams, ņemot vērā pētniecības datu dažādību. Ekspertu paustās atziņas aktualizēja zinātnes kvalitātes un tās demokratizācijas jautājumus.

UNESCO rekomendācijā paustie atzinumi ir atbilstoši Latvijas Atvērtās zinātnes stratēģijai 2021.-2027.gadam, ar kuras saturu un

īstenošanas mehānismiem sanāksmes dalībniekus iepazīstināja Izglītības un zinātnes ministrijas nozares padomnieks Aleksandrs Mārtiņš Blūms. Augstākās izglītības un zinātnes informācijas tehnoloģiju koplietošanas pakalpojumu centra pārstāvis Jānis Bicāns stāstīja par centra darbības principiem un tā nozīmi atvērtās zinātnes veicināšanā.

Rīgas Stradiņa universitātes zinātņu prorektore Agrita Kiopa atklāja sanāksmes dalībniekiem Rīgas Stradiņa universitātes pieredzi, stāstot par Zinātniskās darbības informācijas sistēmas un Atvērtās piekļuves repozitoriju, kas palīdz veicināt sadarbību un tīklošanos attiecīgajās pētniecības nozarēs.

Savukārt UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Baiba Moļņika atklāj UNESCO skatījumu, kur atvērtā zinātne respektē kultūru un zināšanu sistēmu daudzveidību visā pasaulē kā pamatu ilgtspējīgai attīstībai.

Sanāksmes noslēgumā tās dalībnieki iepazīnās Rīgas Stradiņa universitātes studiju norisi un iespējām, ko sniedz tehnoloģiski attīstīta mācību vide.

Konsultatīvā padome "Izglītība visiem", dibināta 2005. gadā un ierasti tiek sasaukta reizi pusgadā, ietver pārstāvjus no daudzām iesaistītajām pusēm, tādējādi veidojot auglīgu platformu diskusijām par atbildību kvalitatīvā izglītībā Latvijā. Konsultatīvā padome "Izglītība visiem" ir izglītības jomas starpnozaru konsultatīva institūcija, kas veido saikni starp valdību un sabiedrību, kā arī veicina ANO, UNESCO, Eiropas Savienības, Eiropas Padomes un citu starptautisko organizāciju izglītības jomā izstrādāto ieteikumu ieviešanu Latvijā.

Padomes mērķis ir veicināt ministriju un citu pārvaldes iestāžu, pašvaldību, privātā sektora, nevalstisko un starptautisko organizāciju sadarbību un saskaņotu rīcību, lai visiem nodrošinātu iekļaujošu, līdztiesīgu un kvalitatīvu izglītību un veicinātu mūžizglītību.

Padomē ir pārstāvji no Izglītības un zinātnes ministrijas, Kultūras ministrijas, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Nacionālā kultūras centra, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, Latvijas Universitātes, Daugavpils Universitātes, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Autisma apvienības, Latvijas Studentu apvienības, Latvijas jaunatnes padomes u.c. valsts un nevalstiskajam organizācijām. Plašāk: <https://likumi.lv/doc.php?id=79116>.

Kitija Balcare, UNESCO LNK komunikācijas
Autors: konsultante

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/izglitibas-jomas-eksperti-diskute-par-atvertas-zinatnes-izaicinajumiem-un-iespejam>